

האקדח שלא ידה יוסוף אבו-ורדה בתפקיד טוני, אחיה של ליילה, שהובא מירדן כדי להרוג את אחותו, ואהרון איפלה, בתפקיד של בני תגר, ברגע העימות.

מפקודיו. לדעת הבימאי, זהו ביטוי ליחסים בין יהודים וערבים: הפנאטיות חוגגת, וגם המנהיגים החדשים משני הצדדים אינם מעוררים תיקווה.

כדור תועה כדור מרובה של מתנקש, ש באי על רקע יחסיו עם המורה הערבית. פוגע באחד

ההסרטי בה סצינת-מפתח, יצא הפטריארך בעצמו בגילוי-דעת נגר הסרט, ודיין נאלץ למצוא כנסיה אחרת, ששמה נשמר כסוד עד היום. אשר לשיתוף פעולה מן הצד הישראלי — גם כאן לא חסרו להצגים מכוונים. דיין משוכנע שמעצרו של שיבעה אנשים, כביכול בענייני סמים, והזמנות של מיכה שרפשטיין וערן וינר להיתקן במישטרה, נועדו אך ורק כדי לעצור את ההסרטה.

ואם עדיין נשאלת השאלה מה קדם למה, הסרט למציאות או להיפך, יעיד מיקרה שקרה לא מזמן באחד מישווי הגדה: קצינר, ירושלמי ממוצא עיראקי, נשוי ואב לארבעה, התאהב בערבית, בת המקום שבו שירת. הוא גורש מן הצבא. היא הצילה נפשה ממוות והוברחה לכוויית. שם נישאה לשייח'.

הם לא בני-אדם. אנחנו השמן והם המים. תערכב שמן ומים — לא יילך!" הרמות השלישית בישראלים, אור לא, איש-ביטחון-שרה, מונע עליידי שינאה: "אל תאמין להם. הם שונאים אותנו כמו שאנחנו שונאים אותם. אבל תיזהר, אתה משחק במיגרש שלהם!" ואומנם, לא נותר כל ספק של מי המיגרש שעליו משחקים. "עד כדי כך", סיפר דיין, "שמישמר-הגבול גילה וחינת מפורשת כלפי צוות-ההסרטה, והתבטא לא אחת בביטויים גיועניים כלפי השחקנים." אפילו הכנסה נקטה עמדה עויינת. ליילה, בתסריט, היא ערבית נוצרייה העוסקת בשיפוץ איקונין. הכנסיה, כמותה הכנסיה שברומיאו ויוליה, שימשה מעין מקום מיקלט. אבל אחרי שדיין קיבל את הסכמת הכנסיה היוונית האורתודוכסית בירושלים, בתיווכו של טדי קולק,

אחר-כך קראנו מאמר-התקפה פרוץ. האם לזה קוראים היהודים דריקיום? שלוקחים לנו את הבנות?" למערכת אל-פג'ר הסבר אחר: "להתנגדות לא היה כל קשר לעובדה שערכה מתאהבת בישראלי — לדעי, תנו, התסריט אינו מבטא את עמדתם של הפלסטינים כלפי הכיבוש."

דיין בעצמו ניסה לצייר סיפור-אהבה בכל צינע-ההקשת של הגדה המערבית, או כמו שהוא אמר זאת: "לבטא את המוח הדפוק של המיזרח

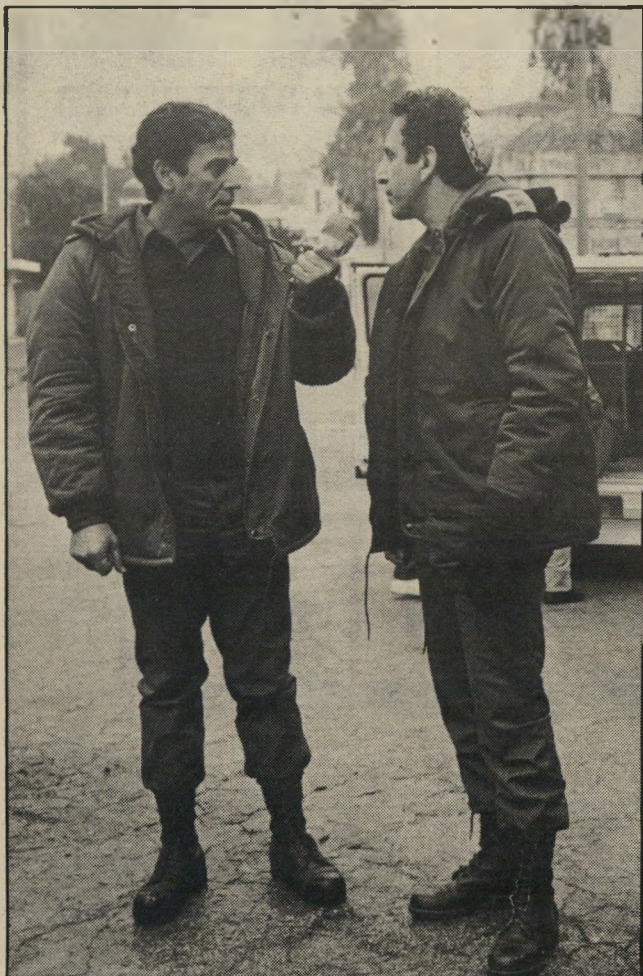
לעבור בו לעולם אם תופיע בסרטו של דיין. בהיותה פמיניסטית גאה ברעותיה, התעלמה מן האזהרות, תוך סיכון פסי של ממש. אבל היו אחרים, כמו הנהג הערבי של המיטבח הנייד, שחטף בקבוק מולוטוב ושלא העז לחזור בכוקר שלמחרת. "כימים הראשונים לא עצמנו עין בליילה מרוב פחד", הודה נסים דיין, "אחר-כך נכנסנו לטראנס כמו במלחמה. כימת-הצילומים הפכה לשטח צבאי."

המיגרש שלהם

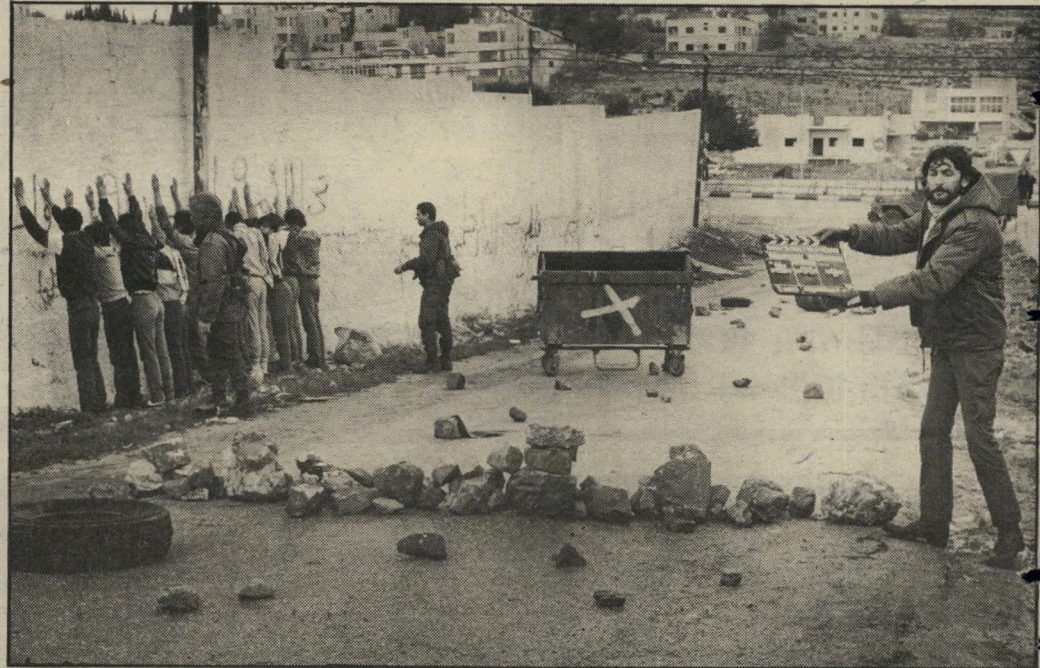
חד מגילוי-הדעת החמורים ביותר של הישוב הערבי נגר ה סרט נכתב על-ידי העיתון אל-פג'ר.

שלא נזקקנו לטנקים ולמטוסים, היתה התשובה ברורה. פנינו, איפוא, למג"ב." בשטח היו הסירובים מפורשים יר-תר. כל אתר-צילומים שהובטח מראש, נסגר לפני הצוות כיום שלמחרת. הוצו, נאלצו לשחזר הכל, כולל בית-המישפט הצבאי. היינו מקבלים רשות לצלם במקום מסוים, מתפרשים שם ומקבלים מטר של אבנים ומכול של איזמים. פניתי לעוזר-כימאי מסויים, ערבי שעבד עם קוסטא גאברס, והצעתי לו לעבור עימי. הוא אמר לי לא, ותרץ: "ערביה עם ישראלי? זה עניין אחר."

הסרט היה ממש כסכנה. מאותו רגע הרגשנו איך העניין מתפור ומירדרר. אירגון-המורים הוציא עלינו חרם. הסיבה: לא ייתכן שמורה ערבית

כיפה לערבי השחקן מכרם ח'ורי, בתפקיד המושל הצבאי חובש-הכיפה, אמנון עבאדי (מימין), הטישטי וש המכוון במוצא השחקן בא להוכיח חזותם הדומה של שני העמים.

חינוך לבימאי המפיק מיכה שרפשטיין מסמן סצינה של מעצר לצורך חימוש אחרי מתנקש. הנערים הפלסטינים

תרמו מנסיונם האישי והדריכו את הבימאי, נסים דיין, איך בדיוק נעשית הפעולה במציאות. צוות השחקנים והצוות הטכני, היה במתכוון מעורב. כולו. כל הפנאטים כולם." מן הצד הישראלי הוא הציב קציני-מילואים ממוצא מירוחי, מאותם יהודים יוצאי ארצות-ערב, שידוע כי הם המתנגדים הגדולים ביותר לדר קיום עם הערבים, כעוד שרובו של שלום עכשיו אשכנזי.

ליילה מנסור, המורה המתאהבת בקצינר-התובע, היא כלתו של אנוור מנסור, שהתאלמנה מבנו. מנסור, עשיר נוצרי, איסטוקרט, שמרן, בורגני, אופייני מאוד למנהיגות בגדה, הוא משהו בין פאהר קוואסמה וכרים ח'לף. המימשל באיזור מתייחס אליו בנוסח, "כברוהו וחשרהו", אם כי גם במימשל עצמו יש גוונים. המושל, אמנון עבאדי, מייצג את המחשבה הצבאית — הרמות הקיצונית היהודית. מנשה, דודו של בני תגר, איש המוסר, מייצג את הרעות הגיועניות:

שם המאמר היה: מגנון ליילה. ולא כמיקרה. קיים וליילה היא אגדת-עם מירוחית, שמקורה, כנראה, באגדה הודית עתיקה, שהקדימה בזמנה את רומיאו ויוליה, אבל הנושא דומה. מסופר בה על אהבה בלתי-אפשרית של שני תמימים משני שבטים עויינים. יש סבורים אפילו כי השם יוליה נגזר מן המקור, ליילה. אותה אגדה עממית הפכה כימים מאוחרים יותר למחזה פיוטי מצרי. קיים, אחרי שהתאהב בליילה, גורש משיבתו ויצא מרעתו. הוא היה הולך ימים ולילות במדבר, מחפש את אהובתו וזועק: "ליילה! ליילה!" מדוע, לדעתו של דיין, ועם העיתון, אחרי שכתבו ביקר באתר-הצילומים? האמת היא שהופעתה לחלוטין. והזנו את העיתונאי ואף לחצנו דיים.

תהיה כלי-שירת למה שהישראליים קוראים דריקיום. בעיקבותיהם יצאו המוחתארים של הכפרים והחרימו את הסרט. אחר מהם, שהסכים להתחלה כי נסרית ככפרו, בא ואמר לי: על גופתי? כשניסיתי לברר יותר פרטים על השינוי שחל בעמדתו, התברר לנו כי קיבל הוראה מן המנהיגים בירדן לא לתת לנו לצלם." המשתתפים בסרט, הערבים בעיקר, היו לדיכוי הבימאי כתובת לאיזמים השכם והערב. סלווה חדאר, השחקנית הערבית, הידועה בדעותיה הלאומיות, שנאותה לשחק את תפקידה של ליילה מנסור, המורה הערבית המתאהבת בקציני הישראלי — כי האמינה בתפקיד וכשליחותו גם כלפי מעמדה של האשה הערבית בעולם המירוחי — קיבלה אזהרה מפורשת מחברים — מיקצוע בתיאטרון הערבי, כי לא תוכל